

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

De pulchritudine labiorum Virginis. Sectio XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

erubescat, quia de sui filij morte, & passione non confundebatur: imo ipsam confu-
sionem, & ruborem tanquam gl'riam reputabat. Quarto, & postremò iuxta
translationem R. Abenestæ: *Genetiva sicut flos malipunicus: quid pulchrius, quàm ge-
nas Virginis esse veluti flores mali granati? quali nimirum ex ipsius genis mala
granata tanquam ex floribus pullularent. Sanè ita res habet: ex ipsius enim Virgi-
nis conspectu, & consuetudine Apostoli magis ad mortem pro Christo oppeten-
dam fuerunt incitati, vt ipsi veluti mala punica fuerint ex Virginis genis tanquam
ex floribus enata. Quod enim malum punicum symbolum sit martyrij, siue mar-
tyrum, docet multis in locis D. Gregor.*

R. Abenestæ.
Genetiva Virgi-
nis flores mali
granati
Apostoli ma-
la punica.
D. Gregor.

De pulchritudine labiorum Virginis.

SECTIO XI.

I. Labiorum pulchritudo, quæ rubore præcipue continetur, maxime etiam
Cant. 4. 3. 11 **L**commendatur ab sponso in Virgine Cant. 4. *Sicut vitæ coccinea labia tua, &
eloquium tuum dulce: leu vt alij transferunt ex Hebræo: Tanquam filum coccini labia
tua, & summo tuis decorus est. Et paulò inferius. Fanus distillans labia tua sponso: mel & lac
sub lingua tua.* Quod ad rem attinet, per Virginis labia eius in loquendo prudentia
Virginitatis pruden-
tia in lo-
quendo.
exprimitur, quæ vitæ coccineæ comparatur, quoniam sicut femina solent vitæ
coccinea crines, ne effluant, constingere: ita prudentiæ examine constringun-
tur sermones, ne temerè affluant. Est autem ea vitæ coccinea: quoniam
eius in loquendo prudentia, sicut & reliquæ virtutes, charitate rubebat. Hac de
re loquitur D. Bern. serm. super signum magnum, vbi obseruat non nisi quater lo-
D. Bernard.
B. Virgo qua
terlocuta le-
gitur in Eu-
gelio.
quutam Virginem legi in Euangelio: primò quidem ad Angelum, sed cum iam
semel, atque iterum alloquutus eam fuisset: secundò ad Elizabeth, quando vox
salutationis eius Ioannem exultare fecit in utero, & ea magnificante Mariam ipsa
magis Dominum magnificare curauit: tertio ad filium, cum iam esset annorum
duodecim, quod ipsa, & pater eius eum dolentes quæsiuissent: quarto in nuptiis
ad filium, & ministros: & is quidem sermo certissimus index ingenitæ mansue-
tudinis, & virginalis verecundiæ fuit. Deinde obseruat mirum esse, quod Virgo
nihil legatur dixisse neque pastoribus, neque Magis, neque Simeoni in templo.
Virginitatis mi-
rum silentium.
Nunquid, inquit, non ab initio venisse pastores, & primam omnium Mariam inuenisse legun-
tur: sic & Magi quoque non sine Maria puerum inueniunt: & inducens in templum Domini
templi Dominum multa quidem à Simeone audiuit: tam de eo, quam de se ipsa: & tamen ad lo-
quendum tridat in omnibus, neque de ipso incarnationis Dominica sacramento quodcumque
verbum fecisse reperies.

II. Hæc vitæ, quæ labia constringenda sunt exemplo Virginis, aliis quoque simi-
Psal. 140. 3. litudinibus explicatur in sacris literis. Primum nomine ostij Psalm 140. *Pone Do-
mine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labii meo.* Rationem verò similitudinis
eam affert D. Gregor. lib. 7. Mor. cap. vlt. & 3. p. curæ pastoral. admonitione 15. quia
D. Gregorius
Os congruo
tempore
aperiendum
& clauden-
dum.
D. Chrys.
Ratio ori
claus.
nimirum ostium & aperitur, & clauditur. *Qui ergo, inquit, ori suo peri non obstacu-
lum, sed ostium petiit, & aperte docuit, quod & per disciplinam retineri lingua debeat, &
ex necessitate laxari, quatenus os discretum, & congruo tempore vox aperiat, & rursus
congruo cæcurnitas claudat.* Quæ ratio etiam affertur à D. Chryl. in comment. su-
per Psalm 140. vbi addit rationem esse clauem huius ostij. *Os, inquit, nostrum perpe-
tuo custodiamus rationem eitanquam clauem adhibentes.* Dicitur autem huiusmodi
ostium ostium circumstantia, hoc est, circumstans: quia discretio, & prudentia debet
totum os ambire opponendo temporis, loci, personarum circumstantias, vt merito
ostium

ostium circumstantiæ dici possit. Est & alia vis in eadem similitudine; quod sicut in domum, quæ nullo clauditur ostio, patet sine delectu aditus vniuersis, qui ingredi, egredi que voluerint: ita per os, quod nullo discretionis ostio clauditur, egrediuntur turmatim, ac temere incondita verba, quæcunque in buccam venerint. Secundò, Non satis est hoc ostium clausum esse, nisi etiam vectibus, & repagulis diligenter obseretur: hoc enim etiam maximè commendant sacræ literæ, veluti Eccles. 28. *Ori tuo facito ostium, & seras*: seu vt legit D. Greg. in expositione. 4. *Eccles. 28. 28.*

Psalm. penitentialis: Ori tuo fac ostium, & vectem.

Tertiò, Tanta est bene loquendi silentii que suo tempore seruandi difficultas, vt ne ostio quidem vectibus, & repagulis oblerato fidere quis debeat: sed præter ostium, & vectes adhibenda sit diligens custodia, & excubiæ ad custodiendum ostium, ne quis illud abique necessitate detractis seris aperiat. Idcirco enim regius vates dixit Psalm. 140. *Pone Domine custodiam ori meo*. Sicut enim obseclam vrbem non satis est claudere, sed præterea opus est ad portarum custodiam præsidium adhibere: ita non sufficit arcem cordis, quæ continuò à dæmone obsideretur, clauso ostio seruare, sed præterea adhibenda est vigilantissima custodia, quam D. Chryl. loco citato vult esse memoriam mortis, quam ipse pingit quasi cæminam præferentem manu ignem inferni. *Hunc, inquit, adhibes anctorem, & custodiam cæminam minus conscientia, & hanc portam nunquam in tempestatem aperies*, iuxta illud Eccles. 7. *In omnibus operibus tuis memento nouissima tua, & in æternum non peccabis*. Deinde aduertit non sine mysterio mentionem fieri & ostij, & custodiæ, vt intelligamus huiusmodi ostium nec semper debere esse apertum: nec semper clausum: sed interdum aperiendum, interdum etiam claudendum iuxta illud Eccles. tertio, *Tempus tacendi, & tempus loquendi*. Si enim, inquit, oporteret ora perpetuò patere, non facta essent portæ: si autem perpetuò clausa esse, non esset opus custodia. *Eccles. 5. 2.*

Quartò, Frenos etiam adhibere iubemur ori quasi indomito, & effrenato equo Eccles. 28. *Facito frenos ori tuo rectos*, hoc est, vt interpretatur D. Ambros. lib. 1. Officiorum cap. 3. *Restringatur lingua habena vinculis, frenos habeat suos, quibus reuocari possit*. Eademque similitudine vsus est Iacobus Apostolus in epist. sua canonica, c. 3. *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir: potest etiam freno circumducere totum corpus*: quibus verbis significat eum, qui linguam nouit frenare, reliquum omne actionum suarum corpus posse gubernare: sicut totus equus freno ori adhibito regitur, quem admodum statim subiungit: *Si quis frenam in ora mittimus ad consentiendum nobis, & omne corpus illorum circumseruimus*. Quintò, Non tantum frenos in ore, sed etiam stateram in manu, cum loquimur, vt habeamus, admonemur Eccles. 28. *Verbis tuis facito stateram*. In quem locum D. Ambros. loco proxime citato, *Profer, inquit, sermones ad mensuram libræ examinatos iustitiæ, ut sit grauis in sensu, in sermone pondus, in verbis modus*. Et D. Chryl. in Psalm. 140. eundem locum exponens, stateram, & lancem docet faciendam linguæ, vt non solum verba, quæ oportet, effertur: sed etiam cum ea, qua par est, cautione veluti ponderantes expendamus. *Si enim, inquit, hoc facimus in auro: multo magis faciendum est in verbis, vt nihil desit, nihil redundet*. D. Ambr. legit. *Ori tuo fac iugum, & stateram*: per iugum que intelligit humilitatem, & subiectionem, vt lingua sit subiecta rationi, eius que iugum libenter subeat. Atque hæc omnia Virgo beatissima diligenter obseruauit, ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

III.
Silentij seruandi difficultas.

Psalm. 140.

Mortuam memoriam vt pingat.
D. Chryl. in Eccles. 7. 40.

Eccles. 5. 2.

IV.

Eccles. 28. 40.

D. Ambros.

Eccl. 28. 29

D. Ambros.

Sermones ad mensuram libræ examinatos iustitiæ, ut sit grauis in sensu, in sermone pondus, in verbis modus.

Et D. Chryl. in Psalm. 140. eundem locum exponens, stateram, & lancem docet faciendam linguæ, vt non solum verba, quæ oportet, effertur: sed etiam cum ea, qua par est, cautione veluti ponderantes expendamus.

Si enim, inquit, hoc facimus in auro: multo magis faciendum est in verbis, vt nihil desit, nihil redundet.

D. Ambr. legit. Ori tuo fac iugum, & stateram: per iugum que intelligit humilitatem, & subiectionem, vt lingua sit subiecta rationi, eius que iugum libenter subeat.

Atque hæc omnia Virgo beatissima diligenter obseruauit, ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

Atque hæc omnia Virgo beatissima diligenter obseruauit, ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

ipsa nimiram oris sui ostium clauderat, aperiebaturque opportuno tempore ipsa verbis suis fecit stateram, singula prudentiæ libræ examinans, ipsa aureos quosdam silentij frenos ori ad mouendos exemplo suo docuit, ipsa denique vitta cocceina sermones constrinxit, tum ne diffluerent, tum vt charitatis quasi

colore coccineo in proximorum utilitatem tuberent, ut merito ei sponfus dixerit: *Vitta coccinea labia tua.*

V. *Beda.* Quamquam & alia quoque ratio reddi potest, cur labia Virginis vitta coccinea comparantur, quæ ex Beda colligitur: quoniam scilicet Virgo sermones suos passionis Dominicæ memoria solebat tingere, & veluti coccineos efficere. Adubrari enim passionem Christi per filum coccineum perspicuum est ex Iosue 2. cum Raab meretrix ex fenestra funem appendit coccineum ad cuius conspectum sibi, domique suæ parceretur, ut in cum locum Origenes eleganter observavit. Merito autem memoria passionis Christi vitta coccinea comparatur: quoniam, ut ait Beda, nihil est, quod magis nefarios, & profligatos homines à peccando cohibeat, quam cum recolunt pro eis Dominum passum fuisse. Præterea pulcherrima tunc sunt labia, & quasi coccinea, cum de passione Christi sermonem habent. Rectè etiam subiungitur: *Et eloquium tuum dulce:* quia gratissimū est Deo, & Angelis, cum de passione Christi mysteriis invicem loquimur.

Eius virtus ad cohibenda peccata.

VI. Nec verò vitta coccinea dumtaxat labia Virginis conferuntur, sed etiam distillantanti fauo, ut initio diximus, propter incredibilem suavitatem, ac dulcedinem. Præterea fauus erant per dulcedinem amoris, distillans per affabilitatem. Nec vacat mysterio, quod fauus distillans, non effusus dicitur, nimirum, quia non debet quispiam, quicquid scit, effundere, sed præmeditato loqui, & habita ratione loci, temporis, ac personarum quodammodo distillare. Quod mirum fuit in Virgine, quæ cum tam multa, tantaque sciret, paucissima tamen loquuta legitur. In cuius rei figuram dicitur Num. 19. *Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam ad super, immundum erit:* & est sermo de tentorio mortui, in quo vas omne, quod non habuisset operculum, immundum censebatur. Cuius rei mysterium sic expendit D. Grego. lib. 23. Mor. cap. 4. *Tegmen operculi, vel ligatura est censura disciplina, qua quisquis non premitur, quasi vas immundum, pollutumque reprobatur: Quasi enim vas sine operculo vel ligatura pollutur, qui per studium ostensionis patens nullo velamine taciturnitatis operitur.*

D. Grego.

VII. Verùm optabit quispiam reddi sibi rationem, cur labia Virginis tam suaavia ac dulcia fuerint, ut mellis fauo comparentur. Sanè non alia est, nisi quia tam sæpe, ac frequenter oscula filij sui infantis delibavit, quemadmodum ipsa exoptabat, cum dicebat Cant. 1. *Osculetur me osculo oris sui:* seu ut est Hebraicè, & Septuag. etiam transtulerunt: *Osculetur me osculo oris sui:* ut videlicet non vnum tantum osculum, sed multa expetierit. Quid non enim gratiæ, suavitatisque Virginis labijs adhæretet ex ore, & labijs suavissimi illius infantis, cui veluti blandiens Regius vates dicebat Psalm. 44. *Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labijs tuis.* Quo loco primum est observandum Psalmi eius titulum Græcè quidem esse: *Pro iis, qui commutabuntur:* Hebraicè autem: *Pro liliis,* vel *super lilia,* & iuxta Symmachum: *Triumphus pro floribus.* Volunt autem Hebræi lilia hoc loco non significare flores, sed musicum instrumentum, quod liliis insculptis esset insignis, quod genus instrumentorum etiam hodie in usu est, cum in corpore lyrarum, & vnde sonus redditur, sint lilia, rosæque insculptæ: quam expositionem sequuntur Rab. Abenefra, & Rab. David. Potèstque ea sententia confirmari ex eo, quod in titulis aliorum Psalmorum instrumenta quoque musica, ad quæ canebantur, poni solent, veluti Psalm. 53. *Victori in organo eruditio David:* & Psalm. 60. *Victori super organum David:* & Psalm. 6. & 11. *Pro octava,* vel, *super octavam:* nam ibi etiam octava iuxta expositionem Hebræorum est genus odæ, vel instrumenti musici. Existimat autem D. Hieron. hæc lilia significare virgines: nam idcirco ait se hunc Psalm. voluisse exponere Principiæ virgini, eo quod inuenerat in titulo lilia,

Psalm. 44. 3. Tituli Psalm. 44. varia lectio.

R. Abenefra. R. David. In titulis Psalmorum adhibentur instrumenta, ad quæ canebantur. D. Hieron.

lilia, & flores, quæ pertinent ad virginittatis decus immortale: cui etiam concinit titulus ille: *Prois, qui commutabuntur*: quia virgines mutantur in Angelos: eaque mutatio perfectissima erit in cælo iuxta illud Matth. 22. *Neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli Dei in cælo*. Nec à virginibus dissidet illa alia litorum acceptio pro instrumentis musicis: verè enim virgines sunt musica instrumenta pulcherrimis virtutum lilijs insculpta, quæ ad sublimem quandam concentum diuinarum laudum in cælo adhibentur iuxta illud Apoc. 14. *Vocem, quam audiui, sicut citharadorum citharizantium in citharis suis: & cantabant quasi canticum nouum, & nemo poterat discere* (sic enim legendum est, non, dicere,) *canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia*. Quod enim huiusmodi citharædi virgines sint, statim explicauit Ioannes, subiungens: *Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coniugati: virgines enim sunt*.

Virgines mutantur in Angelos.
Matth. 22. 30.
Virgines Et sunt musica instrumenta & citharædi.
Apoc. 14. 2. 4

Cæterum quamquam vniuersè hæc lilia ad virgines spectent: præcipuè tamen VIII.

referenda sunt ad Christum, sanctissimam que eius matrem: siquidem eo Psalmo agitur de Messia nuptijs, eiusque sponsa, quæ potissimum fuit eius mater. Quare non mirum, si Virgo tantam habuit gratiam in labijs, cum labia habuerit pulcherrimi lilijs: folia enim illa lilijs inflexa quandam præbent speciem labiorum. Vnde 2. Paralip. 4. dicitur de mariæno: *Vastitas eius habebat mensuram palmi, & labium illius erat quasi labium calicis, vel repandililijs*: imo labia ipsa sponsi lilijs comparantur Cæt. 5. *Labia eius lilia*. Secundò, Aduertendum est ex August. Eugub. in comment. super Pl. 44. cū dicitur: *Diffusa est gratia in labijs tuis*, significari maximam copiam, & abundantiam gratiæ, quæ veluti torrens, & quasi flumen appelletur: quasi dicat: *Circumfusum est gratia os tuum, sicut fons sese largiter effundit: sic effudit sese vberem gratia in ore tuo*. Tertio, Obseruauit in eundem locum Francisc. Titelman, plenum mysterij esse, quòd in labijs Christi potius, quam in facie, fronte, aut oculis dicatur diffusa fuisse gratia: quia nimirum Christus venerat, vt legatione quandam maximè arduam, ac difficilem perageret, scòdusque inter homines, Deumque grauissimè offensum percuteret: atque adeo opus fuisse, vt in labijs multam haberet diffusam gratiam, vt hoc hominibus posset facilius persuadere, Patremque sermonis suauitate mitigare: aduocatus enim, qui gratiam non habet in loquendo, non est idoneus difficillimis negotijs expediendis, animis que vtriusque partis conciliandis. Cum igitur in labijs Christi tanta esset diffusa gratia, eiusque infantis ofcula Virgo beata frequentissimè delibaret, inde ortum est, vt eius labijs tanta infunderet gratia, vt distillant mellis fauo meritò comparari debuerint.

Gratia labiorum Virginis ex Christo.
2. Paral. 45.
Cæt. 5. 13.
Aug. Eugub. Psal. 44. 3.

Titelm.
Gratia cur posuit in labijs, quàm in Christi facie dicatur diffusa.

De pulchritudine colli in Virgine.

SECTIO X.

Quoniam collum præcipuum quandam in corporis compositione locum obtinet, in eo describendo præcipuè quoque versatur sponus: Vnde Cant. 4. & 7. 4. sic ait: *Sicut turris David collum tuum, quæ edificata est cum propugnaculis: mille clypei pendunt ex ea, omnis armatura fortium*: seu vt alij transferunt ex Hebræo: *sicut turris David collum tuum constructa ad disciplinas: mille clypei suspensi sunt super eam, omnes pharetra fortium*, Sanctes Pagn. paulò aliter: *Quæ edificata est ad docendum transeuntes*. Et c. 7. *Collum tuum sicut turris eburnea*. Denique cap. 1. *Collum tuum sicut menilia*.

Cant. 4. & 7. 4. & 1. 10.
Sancti Pagn.

I.
Virginis intercessio turri Ecclesie.

Primum igitur per Collum, Virginis eius apud Deum gratia, & intercessio intelligitur, ita vt eius intercessio sit veluti collum, per quod à Deo